

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อศึกษาถึงการจัดตั้งพรรคการเมือง พบว่าการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นการจัดตั้งขึ้นโดยอาศัยเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง เช่น กฎหมายพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยสมาคม เป็นต้น ซึ่งมีข้อแตกต่างกันในแต่ละประเทศ กล่าวคือ มีความแตกต่างในเรื่องของลักษณะการบัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะส่งผลต่อระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยบางประเทศ ถือว่าเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าพรรคการเมืองเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่มีแนวความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกัน อันเป็นสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) กลุ่มบุคคลสามารถรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองได้โดยเสรี โดยไม่มีกฎหมายมาควบคุมการจัดตั้ง กลุ่มประเทศที่ยึดถือแนวความคิดดังกล่าวนี้ จะไม่มีกฎหมายพรรคการเมือง หรือมีกฎหมายพรรคการเมืองแต่จะไม่มีเนื้อหาในการควบคุมการจัดตั้ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยเสรี โดยยึดถือสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนเป็นสำคัญ บางประเทศ บัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยมีแนวคิดที่พรรคการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยกฎหมาย (Party as Legal Creature) โดยกำหนดว่ากลุ่มบุคคลสามารถรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยอาศัยกฎหมายที่มีลักษณะในการควบคุมการจัดตั้งเป็นฐานรองรับ ประเทศที่ยึดถือแนวคิดนี้จะมีกฎหมายพรรคการเมืองมาบังคับใช้ กฎหมายพรรคการเมืองจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยกำหนดหลักเกณฑ์และควบคุมการจัดตั้งพรรคการเมือง ทั้งนี้โดยมีแนวคิดว่าการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองไม่ใช่สิทธิที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการยอมรับหรืออนุญาตให้มีพรรคการเมืองได้ ในทางกลับกันถ้ากฎหมายพรรคการเมือง ที่ออกมาเพื่อรองรับการจัดตั้งพรรคการเมือง ไม่มีหรือถูกยกเลิกไป พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ถูกรับโดยกฎหมายก็จะหมดสภาพ

จากการเป็นพรรคการเมืองตามกฎหมาย การใช้กฎหมายเป็นตัวกำหนดสถานะของความเป็นพรรคการเมืองนี้ จึงนำไปสู่พรรคการเมือง 2 ประเภท คือ พรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย และพรรคการเมืองที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย พรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นที่จะมีสิทธิแข่งขันทางการเมือง เช่น ลงสมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ส่วนพรรคการเมืองนอกกฎหมายก็จะไม่มีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตามที่กฎหมายเปิดให้ได้ การดำเนินกิจการทางการเมืองของพรรคการเมืองนอกกฎหมายนี้ก็จะถูกจับกุมหรือขัดขวางโดยกลไกของรัฐได้เสมอ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ กลุ่มบุคคลไม่สามารถสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้โดยเสรี เพราะจะต้องถูกควบคุมโดยกฎหมายพรรคการเมือง กลุ่มที่ถือว่าพรรคการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยกฎหมายและต้องมีกฎหมายพรรคการเมืองรองรับ เช่น ประเทศไทย เป็นต้น

ในส่วนของประเทศไทย นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 จนถึงรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในปัจจุบัน อาจยุคเพื่อศึกษาถึงแนวคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองได้ เป็น 2 ยุค คือ ยุคที่ไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองบังคับใช้ คือ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 จนถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2492 และยุคที่มีกฎหมายพรรคการเมืองบังคับใช้ คือ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 จนถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งในยุคนั้นไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองบังคับใช้ และในยุคที่มีกฎหมายพรรคการเมืองบังคับใช้ ก็มีความแตกต่างกันในเรื่องของแนวคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง

การศึกษาถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมืองของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีข้อแตกต่างเกี่ยวกับแนวคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง จะทำให้ทราบถึงข้อแตกต่างที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดตั้ง และการพัฒนาสถาบันพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสถาบันหลักในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หลายประการ คือ

1. การจัดตั้งพรรคการเมือง
2. การดำรงอยู่และความต่อเนื่องของพรรคการเมือง
3. การดำเนินกิจการทางการเมืองของประชาชนและพรรคการเมือง
4. การพัฒนาพรรคการเมือง

การศึกษาถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งแยกแนวคิดของประเทศที่ไม่มีกฎหมายพรรคการเมือง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น กับ ประเทศที่มีกฎหมายพรรคการเมือง เช่น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย เป็นต้น จะก่อให้เกิดการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นระหว่างความแตกต่างของแนวความคิดดังกล่าว ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาองค์การทางการเมืองของประชาชน การจัดตั้งพรรคการเมือง การดำเนินกิจการทางการเมือง การควบคุมพรรคการเมือง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำมาพัฒนาแนวคิด ปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง และปรับปรุงกฎหมายพรรคการเมืองของไทย

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยศึกษาจากบทบัญญัติที่รับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายพรรคการเมือง หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง จะเกิดประโยชน์ในการพิจารณาถึงข้อแตกต่างของแนวคิดในการบัญญัติรับรองเสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งพรรคการเมือง และการดำเนินกิจการทางการเมือง อันมีผลต่อการพัฒนาองค์การพรรคการเมือง เพื่อหาข้อสรุปในการปรับปรุงกฎหมายพรรคการเมืองหรือปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองของไทย เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาองค์การพรรคการเมืองของไทยต่อไป

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยในหัวข้อนี้ จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวความคิดเบื้องต้น ในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง ศึกษาเฉพาะประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย โดยจะไม่ศึกษาถึง เสรีภาพในการรวมหรือไม่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นที่กว้างกว่าการศึกษา ในเรื่องของการจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อศึกษาว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย มีแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การจัดตั้งและการดำเนินกิจการทางการเมืองของพรรคการเมืองอย่างไร

1.4 สมมุติฐานในการศึกษา

การศึกษาถึงแนวความคิดเบื้องต้นทางรัฐธรรมนูญ ในการจัดตั้งพรรค การเมืองตามรัฐธรรมนูญและระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง ของประเทศสหรัฐ อเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย มีความหลากหลายและแตกต่างกัน อย่างไม่

1.5 วิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าจากตัวบท กฎหมาย บทความ หนังสือทางวิชาการ และรายงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองของประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเปรียบเทียบระหว่างประเทศที่ไม่มีกฎหมายพรรคการเมือง และประเทศที่มีกฎหมายพรรคการเมือง
2. ได้ศึกษาถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ และระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย
3. ได้ทราบถึงวิวัฒนาการในการจัดตั้งพรรคการเมือง ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย
4. ได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงแนวความคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ ระบบกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมือง ของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และประเทศไทย เพื่อพิจารณาถึงข้อแตกต่างที่มีผลต่อการพัฒนาสถาบันพรรคการเมือง เพื่อหาข้อสรุปในการปรับปรุง พัฒนารูปแบบของกฎหมายพรรคการเมือง หรือปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดตั้งพรรคการเมืองของไทย